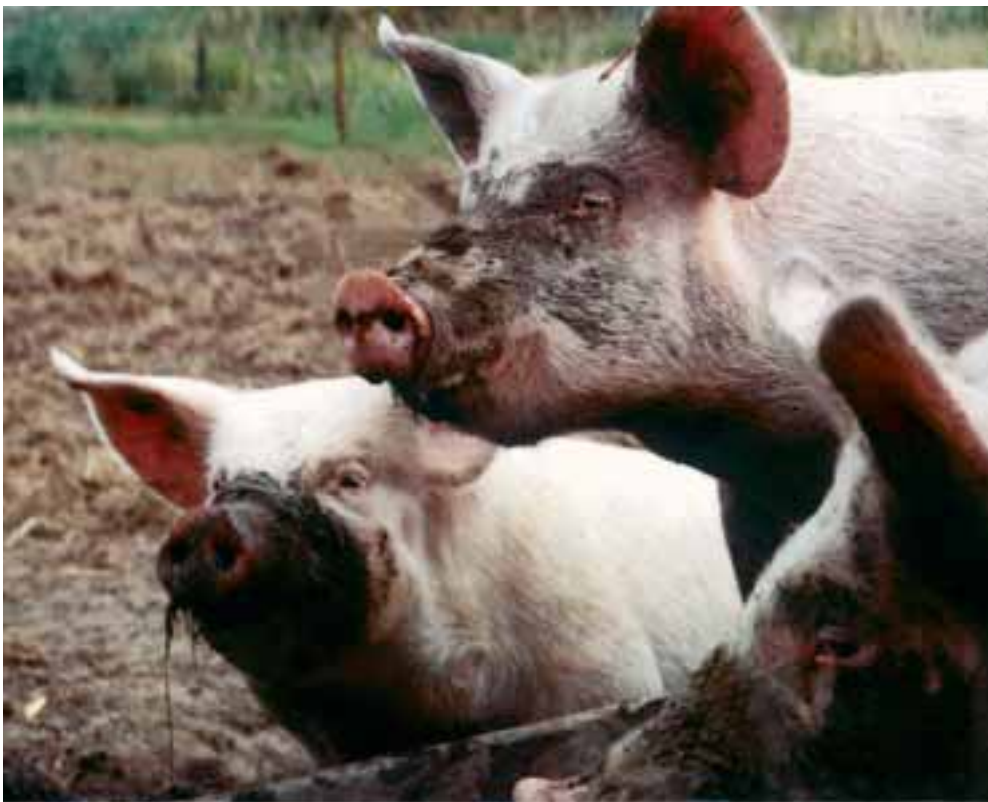

Zelfmedicatie door varkens

Een nieuw concept voor diergezondheidszorg

Wilde dieren houden zich gezond door uit eigen beweging geneeskrachtige planten te eten. Zijn onze moderne landbouwhuisdieren hiertoe nog in staat en kunnen wij dit principe toepassen in de biologische veehouderij en zo het gebruik van reguliere geneesmiddelen terugdringen? In het kader van landelijke demonstratieproject biologische varkenshouderij (Biovar) publiceerde het Louis Bolk Instituut onlangs ideeën voor de biologische varkenshouderij.

Foto's LBI

De biologische veehouderij streeft vanuit haar principes naar een meer natuurlijke benadering van gezondheidsproblemen. Daarnaast staat de biologische regelgeving slechts een beperkt aantal behandelingen met reguliere geneesmiddelen per productiecycclus toe. Zowel veehouders als consumenten ervaren complementaire geneeskun-

de als meer passend bij de aard van de biologische landbouw. Onder complementaire geneeswijzen valt echter een heel scala, variërend van homeopathie tot acupunctuur, allemaal met bijpassend gedachtegoed.

Geneeskrachtige planten

Eén uitgangspunt voor het kiezen van een geneeswijze, kan zijn hoe

wilde dieren met gezondheidsproblemen omgaan. Er zijn talloze indrukwekkende voorbeelden beschreven van wilde dieren die geneeskrachtige planten eten en daarna beter worden. Dit principe heet zelfmedicatie (Engel, 2002). Naast kruiden kunnen 'schone' klei (uit diepere bodemlagen) of botten opgenomen worden. Klei heeft een reinigende werking doordat

ongewenste stoffen aan de plaatjes hechten en het vormt een beschermende laag op de darmwand, waardoor parasitaire wormen minder makkelijk kunnen aanhechten. Boten vullen mineralen en kalk aan.

Wellicht helpen geneeskrachtige planten niet bij gevorderde stadia van ziekte of is het opnemen van grote hoeveelheden geneeskrachtige planten niet gewenst (niet zelden zijn ze ook giftig). Echter, dieren merken waarschijnlijk eerder op dat ze uit balans zijn dan de veehouder. Als een dier bij de eerste symptomen van zich uit balans voelen zichzelf al kan bedienen, bijvoorbeeld met planten met een antiwormwerking of klei, dan kan de kans op genezing groter zijn dan in een verder gevorderd stadium van infectie.

Oerinstinct

Men kan zich afvragen of het moderne vleesvarken nog in staat is tot zoiets als zelfmedicatie. Er zijn onder andere in Zweden en Schotland onderzoeken geweest naar het gedrag van moderne varkens die na opfok in de intensieve veehouderij in een natuurgebied zijn losgelaten. Ze bleken zich uitstekend aan te passen aan de omstandigheden daar. Binnen één tot zes maanden na vrijlating bleek hun gedrag vrijwel volledig overeen te komen met dat van hun voorouders, wilde zwijnen. Ook van andere diersoorten (kippen en runderen) is bekend dat ze na uit-

zetten in natuurgebieden zich goed kunnen redden. Het lijkt niet zozeer de vraag of moderne landbouwhuisdieren in staat zijn tot zelfmedicatie, maar meer: hoe kunnen wij ze daar toe in de gelegenheid stellen? In samenwerking met veterinair en fytotherapeuten kunnen bijvoorbeeld planten en eventueel andere natuurlijke grondstoffen zoals schone klei aan dieren aangeboden worden. Enige creativiteit is hierbij gewenst. Wellicht moeten planten eerst geperst worden tot een blok (vergelijk met een zoutblok) waaraan dieren bij behoefte kunnen likken, maar wat ze niet al spelend kunnen vernielen.

In vervolg op de deskstudie en in het kader van Biovar gaat het Louis Bolk Instituut binnenkort praktijkonderzoek doen naar toepassing van het principe van zelfmedicatie, namelijk in de strijd tegen parasitaire wormen bij varkens. ■

Literatuur:

Bestman, M., W. Cuijpers en Ton Baars (2003). Zelfmedicatie door varkens in de biologische veehouderij. Deskstudie naar een nieuw concept voor diergezondheidszorg. Ideeën voor praktijk en onderzoek. Louis Bolk Instituut, Driebergen.

Engel, C. (2002). Wild health. How animals keep themselves well and what we can learn from them. Weidenfeld & Nicolson, London.

COLUMN

Adoptiekip

Begin je net weer enig vertrouwen in de branche te krijgen, krijg je een brief waar je broek van afzakt. Biologica heeft, samen met NWO, Natudis en Triodos, iets leuks bedacht om nieuwe klanten de winkel in te lokken. Op 20 september zal de promotiecampagne 'Adopteer een kip' van start gaan. Ja, ik las het goed. 'Adopteer een kip'. Consumenten die zich hier voor lenen krijgen elke maand een doosje eieren, en kunnen via een webcam op internet 'hun kip' in de gaten houden. 'Adoptanten' worden deze mensen in de brief genoemd. Jaarlijks ontvangen ze een rekening van 30 Euro. Doel is, zo lees ik, om de biologische landbouw in Nederland te stimuleren omdat momenteel de groeiende vraag met import voldaan dreigt te worden.

Nu wil het toeval dat ik zelf adoptievader ben. Van mensenkinderen welteverstaan. Ik weet dondersgoed wat adopteren is en dat dit vooral veel met zorgen voor te maken heeft. Het is bijzonder irritant dat de term adopteren te pas en te onpas wordt misbruikt. Behalve kinderen kun je inmiddels ook prullenbakken, orgelpijpen, otters, groenstroken, bakstenen en rails adopteren. En nu dus ook kippen. Het heeft vooral met geld te maken. Niet met zorgen voor. Wie adopteert er nou een kip om vervolgens maandelijks haar ongeboren kinderen te verorberen en haar via een webcam te begluren? Het zou gepaster zijn de consument te vertellen dat ze een boer financieel steunen. En wij krijgen ze weer allemaal in de winkel. Van die goedbedoelende mensen met een waardebon voor hun doosje biologische eieren. Eieren, die uit een andere kip komen dan hun kip. 'Adopteer een kip'. Wat een wereld.

Jos van Duinen, winkelier in Leiden